

En dat beeld uit het landleven, wat staat het niet veel hoger dan het beeld aan het zochtelijk ontleend.

Hier is de liefde, de prijsstelling op het weer bezitten van wat verloren werd, het niet kunnen laten varen van wat hij de kudde hooft, van het zoeken de drijft, of wilt ge de prikkelende, de aanzetende drijf van het hart.

Er is hier weerkierigheid. Hulpeloos blaast het verdwaalde schaap om zijn herder, en de herder speurt het bergpad af om het verloren schaap weer te ontdekken.

Het verdoolde schaap wil teruggevonden zijn, en de herder wil het verdoolde schaap terug vinden.

Het gebaat is een roepen: zoek mij, o, herder, en door zijn blaten werkt het schaap zelf mee om gevonden te worden.

En zoo nu ook is hier dat smekend roepen uit de ziel: *Zoek uw knecht!*

Bede om gevonden te worden, en tegelijk een uiting der ziel die het terugvinden mogelijk maakt.

Wie zoo smeekt, is niet het kind der wereld, niet de man die ver van God de weelde zoekt, of zich zelf in zijn hart als zijn eigen afgod aanbidt.

Van den nog onbekende is hier geen sprake. Die hier bidt is een persoon die weet dat hij Gods knecht is geworden; dat hij in dienst van den Almachtige is overgegaan; dat hij bij God geweest is, en nu van zijn God is afgegaan. Ook in het beeld van den herder met het lam ligt dit klaarlijk uitgesproken. Wie afdoelde van de kudde is hij de kudde geweest; wie roept om den herder heeft den herder gekend.

Zoek uw knecht! is het rechtstreeks smeeken van het kind van God, dat zijn Vader in de hemelen in zijn liefde bekend heeft, en nu in het gemis van die liefde zich verlaten, zich wees aan het hart voelt, en terug verlangt naar de teedere genieting, die het in de nabijheid van zijn God gemaakt heeft.

Misduid daarom den innigen zin van dien noodkreet der ziel niet.

Het is geen roep om bekeering, maar een roep om terugkeer.

Wie nog niet bekeerd is, kan zoo niet roepen. Wie zó roept ontvult aan een gevonden liefde, en verlangt niet al het heimwee der verloren liefde naar die liefde terug.

Telkens komt dit voor.

Men was door de enge poorte ingegaan. Men zag hooger licht op zijn pad gezad. Gevoel van levensvernieuwing doortintelde het hart. Krachten des Koninkrijks doorstroomden de aderen der ziel. Men wist nu waarvoor men leefde. Boordevol werd de beker der verzoening gereikt. Men jubelde in zijn Heiland. En zaliglijk ontloek daarin het heilig intieme gemeenschapsleven met God in Christus.

Maar het bleef niet zoo. Weer trokken nevelen over het innerlijk gemoed. Van het gaan op den rechten weg kwam het tot doelen, van doelen tot afdoelen. En toen werd weer alles onzeker, onrustig, ongetroost. Invloeden uit de diepte, die de heilige invloeden uit de hoogte terugdroegen.

Wat scheen God toen weer ver! Hoe verslapte weer de eens zoo krachtig gespannen band des geloofs in Christus.

Zoo was het weer donker voor de ziel, en in die donkerheid omringd gevoel van eenzaamheid en van verlatenheid het hart, tot dat hart 'niet meer uit kon bouden, en naar zijn God terugverlangde en zich weer inspande om zijn God terug te zoeken.

Maar op dit zoeken volgde geen vinden. Geen spoor teekende het pad. Nu her, dan derwaarts gaande bleef men van God even ver, of week zelfs ten laatste nog verder van zijn God af.

Neen, het is niet in uw macht gesteld, om als ge eenmaal met Gods liefde verrijkt zijt, met die liefde te spelen, te eerst te winnen, dan te laten varen, en dan ze weer terug te nemen.

Wie God gekend heeft, en dan zijn God verlaat, vindt Hem zelf niet weder.

Zoo leert ge dan uw innerlijke machteloosheid verstaan. Gij kunt niet. Maar dit behoudt ge, dat ge buiten uw God niet kunt. Dat het gemis van zijn liefde een snijdend ledig in uw ziel doet schrijven.

En dan eindelijk breekt het door: Niet ik kan mijn God terugzoeken, maar mijn God kan mij weer zoeken.

En dan komt het angstig blaten van het afgedoolde schaap, het roepen bly uit de ziel tot dien God dien men verloren heeft.

Het smeeken: *o God, zoek Gij uw knecht!*

Dat heimwee, om zijn God terug te vinden, kan soms wonderbaar eens menschen hart aangrijpen.

Er zijn er, aan wie God, toen ze nog jong, toen ze nog kind waren, half ongemerkt van zijn liefde genieten deed. Dat Hij ze wederbaarde, zonder dat het bewuste geloof tot voller kennis van zijn naam doordrong.

Zoo kreeg men dezen ongewonen toestand der ziel, dat God inwendig met zijn kracht werkte, en dat toch de twijfel ziel en zinnen doordrong.

Persoon, ge hebt ze ook wel gekend, die het geloof niet gripen konden, en die toch u door zoo menige edeler uitademing van hun ziel, boiden en verkwikten; soms veel sterker u aantrokken dan sterke bejijders.

Bloemen in den knop die niet ontkiemen konden, en die toch uit den gespleten bloemknop u reeds tegengevoelden.

Zielen, inwendig door heimwee naar God verteerd, maar die haar eigen heimwee niet verstonden. Die niet wisten dat ze reeds bij God hoorden, en toch soms een innerlijk zuigen in de aderen der ziel naar Hem gevaar werden.

Dezen bidden zelfs nog niet, maar wie bidden kan bidt voor hen: Heere, zoek deze uw knecht, zoek deze uw dienstmaagd, want alle levensuiting spelt het, dat ze toch tot de knechten en de dienstmaagden des Heeren behooren.

Kinderen van den luize, maar aan hun Vader nog niet ontdoekt.

En dat smeeken vindt verhooring. Niet het lippengebied, maar het zielsgebed, voor onszelven en voor hen die God op ons hart bond.

Dan zoekt God ze, en God vindt ze, en laat zich vinden van hen.

Hoe dit toegaat, is onder geen regel te brengen. Hiertoef gebruikt God 't lot, dat Hij doorleeft laat. Hij bezigt er toe een geschreefde gedachte, die Hij ons lezen doet; een ingrijpend woord dat Hij ons doet opvangen. Hij werkt met leed, dat Hij ons hart te lijden geeft. Spanningen waardoor Hij ons angstig beproeft. Ontmoetingen die Hij ons op onze weg doet vinden. Aandoeningen van engelen die Hij ons ons zweven doet. Inwerkingen die Hij op ons hart rechtstreeks doet werken.

Het is een borduren van God op onze ziel

van een heilig kunstwerk in allerlei tinten en in allerlei vormen.

Maar, hoe ook wisselend en onnaspeurbaar, de toekomst is zeker.

God zoekt ons, en God vindt ons, tot we eindelijk zelf ontdekken dat we gevonden zijn, en de nabijheid van onzen God weer levendig, berijkt en krachtig om en in ons hart genoten wordt.

Gij, verlaag dit vinden in het zoeken van uw God niet.

Niet alleen twijfel, ook neiging tot voorliefde voor twijfel is zondig tegen Gods liefde.

Als God u zoekt, en de hand op uw schouder legt, trek dan dien schouder niet terug, maar val op de knieën, dank en aanbied.

Amsterdam, 6 Maart 1903.

Zending onder de Joden.

Toen onlangs door ons in de *Herant* een kort bericht aangaande de zending onder de Joden werd overgenomen, voegden wij daaraan de vraag toe, of deze zending ook vrucht afwierp.

Ds. Kropveld maak'te er ons opmerkzaam op, dat deze vraag in een latere publicatie van de deputatie voor deze Missie reeds beantwoord was. Metterdaad was deze tweede mededeeling onze aandacht ontgaan, en we haasten ons daarom dit onwillekeurig verzuim goed te maken.

ZENDING ONDER DE JODEN.

Mededeelingen aangaande den arbeid van onzen Colporteur.

Viel het onzen Broeder Smit lang niet gemakkelijk om Zwolle, waar hij reeds „ingeburgert“ was en vele goede vrienden zich verworven had, te verlaten en in het groote, en voor hem zoo goed als onbekende 's-Gravenhage zich te vestigen, toch heeft hij ondervonden, dat wij in Gods weg overal kunnen wezen, en dat de Heere Zijn volk in alles bijstaat en helpt.

Hoe vreemd het hem aanvankelijk in de Residentie ook was, niet lang duurde het of hij vond ook daar vrienden, en wel zulken, die met zijne komst in Den Haag bijzonder ingenomen waren.

Het sinds vele jaren aldaar gevestigde plaatselijke Joden Comité begroette hem met groote blijdschap; en dat te meer omreden hij van Deputaten vrijheid had ontvangen om in overleg met genoemd Comité te arbeiden. De Broeders meenden dit niet beter te kunnen doen, dan hem in hun Comité op te nemen; want onze Broeder zich gaarne het welgevallen. Natuurlijk, want zoodoende had hij de schoonste gelegenheid om in Den Haag weldra bekend te worden, en met de Joden in aanraking te komen.

Het duurde dan ook maar zeer kort toen hiervoor pogingen werden aangewend, hetzij door hen aan hun woning te bezoeken, hetzij des Maandags en des Vrijdags op de markt met hen te spreken.

Bij het bezoek aan de huizen was de vraag, of men ook een Bijbel wilde koopen, meestal de inleiding, om zoodoende tot een gesprek te komen; hetwelk den eenen keer echter veel beter ging dan den anderen, zooda is zich wel laat begrepen.

Een Bijbel had men zeiden of ooit noodig, beweerde, dat men dien wel bezat; hoewel de meeste Joden geen Bijbel, ook zelfs geheel het Oude Testament niet in huis hebben. Zij noemen Bijbel of den Pentateuch of hunne gebedenboeken.

Soms gebeurt het, zoodat in het beschaafde 's-Gravenhage, als op het platteland in Groningen en Drente, dat men den Colporteur op zeer ruwe wijze bejegt, en hij het geraden aan, wil hij niet op gevoelige wijze de vijandschap der Joden ondervinden, eenvoudig de geuite bedreiging ter harte te nemen en heen te gaan. Dikwerf echter loopt het beter af, is hij in de gelegenheid zijn kostbare waar aan te prijzen, en over den Messias, de hope der vaderen, te spreken.

Bijna immer treedt de verregaande blindheid, waarin Abrahams nakomelingen gezonken liggen, daarbij te voorschijn; inzonderheid wat den persoon en het werk van den Messias betreft. Over Abraham en Mozes weten de meesten nog wel wat mee te praten, voorzover het de naakte geschiedenis betreft. In verband echter met den zondlev, de rechtvaardigheid Gods en het verlossingswerk is het meer dan treurig, hoe oppervlakkig en verward de kennis dienwaars gaande is.

Zoo werd o. a. eens op de vraag „waarom Israël thans niet meer offerde?“ geantwoord: „dat ze daar thans te arm voor waren, en dat daarvoor God nu de gebeden had ingesteld.“ „Dit stemde ik“, schreef onze Boeder in zijn maandelijksche Rapport, „geen van beide toe. Wat de armoede aangaat, wees ik op de vele rijke Joden, die zonder bezwaar zouden kunnen offeren. En wat de gebeden betreft, herinnerde ik er aan, dat de offeranden de gebeden niet uitsloten, terwijl God nergens in Zijn Woord had gezegd, dat de gebeden in de plaats van de offeranden zouden gesteld worden.“

„Maar mijnheer!“ wij zijn niet meer in Jeruzalem, en daarom kunnen wij thans niet meer offeren.“

„Maar Juffrouw!“ de vele duizenden Joden, die thans in Jeruzalem wonen, offeren ook niet. En dat kan ook niet, zoodat binnen als buiten Jeruzalem; niettegenstaande het offer door Jehovah is ingesteld; want zonder bloedstorting is er geen vergeving. Maar het offer zag op den Messias, die komen zoude om zich zelf tot een offer over te geven. Daardoor is Hij het ware offer geworden, maar konden en moesten na Zijn lijden en sterven, ook alle andere offerhanden een einde nemen.“

Het slot van dit belangrijke gesprek was, dat de Juffrouw een Nieuw Testament aannam, met de belofte het niet alleen te lezen, maar het ook met het Oude Testament te vergelijken. Zulke ontmoetingen zijn voor onzen Broeder eene oase in de woestijn; want al kan niemand zeggen wat het resultaat zal wezen, toch is het reeds aangenaam een woord kwijt te kunnen worden, en vooral het Woord van God te kunnen uitbreiden met de niet gansch ongeoordeeld hoop, dat het althans met eenigen ernst onderzocht zal worden.

Zulke verschijnselen zijn dikwerf de dageraad van een nieuw leven, gelijk bij tal van toegebrachte zonen en dochteren Abrahams van achteren gebleken is. Daarom is het des te meer verblijdend, dat dit feit niet op zichzelf staat, maar het wel meermalen is gebeurd, dat het gesproken woord met geduld — en soms zelfs, zoodat het althans scheen, met belangstelling werd aangehoord; terwijl in bijna ieder geval één of meer traktaatjes — speciaal voor de Joden — worden achtergelaten.

Een enkele maal wordt een Oud- of Nieuw Testament gekocht; hetwelk uit een zedelijk oogpunt natuurlijk veel meer waarde heeft, dan dat het gegeven wordt.

Zoo kocht verleden zomer iemand een Nieuw Testament, om eens te weten, of er ook veel kwaads van de Joden in stond.

„Wel neen“, antwoordde Br. Smit, „integendeel, er staat veel goeds van hen in. Ja, zeker kunt gij er zeer veel in vinden, wat tegen uw volk getuigt; maar dat vindt ge evenzeer bij Mozes en de Profeten, die op schier iedere bladzijde klagen, dat Israël van den Heere afwaalde, en dat hunne ongerechtigheden zeer vele zijn.“

„Toen las ik hem Rom. 3 voor, waar aanschadig naar geluisterd werd.“

De gesprekken op de Markt, waarbij ook meestal traktaatjes worden uitgereikt, zijn uit den aard der zaak korter, en minder geregeld. Want de een begint te schelden, de ander te schreeuwen om zijn koopwaar aan den man te brengen; terwijl een derde een handige zet doet om den colporteur en de omstanders aan het lachen te brengen.

De arbeid op de markt is dan ook meer om traktaatjes te verspreiden, dan om een geregeld gesprek te voeren; voor dit laatste moet men bij de menschen aan huis wezen; ook opdat de man of de vrouw, die wel een woordje over den Christus wil spreken, zich voor anderen niet behoeft te ontzien. Maar al te goed weten we hoe de Jood, die den Christus begint te zoeken, er op uit is, om alles zoo stil mogelijk te houden. En zeggen ons de geslotene deuren der discipelen niet hoe de vreeze voor de Joden het harte beklemmen kan?

Als de Heere echter werkt, dan kan niemand keeren; al staat geheel de synagoge er ook tegen op; liever laat Stefanus zich steunen, dan door het Sanhedrin zich den mond snoeren. Want waar de Geest des Heeren is, daar is vrijheid. En waar die Geest werkt, daar gaat het als in de gelijkenis van het zaad in den akker: in den regel langzaam maar zeker.

Die werking des Geestes hopen we ook dat aanwezig is in een man, aangaande wien Br. Smit vermenen had, dat die — we zullen hem maar *David Polenski* noemen — elken Vrijdag emigrenet tijd in een Christ. Geheel-onthouders Logement zich ophield, waar onze Broeder na eenige malen vergeefs er geweest te zijn, hem ook vond.

De poging om een gesprek met hem aan te knopen, gelukte door middel van een traktaatje over Jesaja 53 naar wensch; en weldra waren ze samen in een druk gesprek gewikkeld. De kennis bleek ook hier niet buitengewoon groot, de begeerte echter om meer van de waarheid te mogen weten scheen wel aanwezig; want niet alleen kocht hij dadelijk een Nieuw Testament, maar nam ook het Oude gaarne in bruikleen aan; terwijl hij, indien het hem gevraagd had, ze liever direct gekocht en betaald zoude hebben.

Nadat zij nog een wijle over en weer hadden gesproken, nam hij het voorstel van Br. Smit aan om elke week een paar uren samen te komen, ter bespreking van het Woord des Heeren, hetwelk nu reeds sinds eenige maanden geregeld geschiedt; waarbij, gelijk van zelf spreekt, de Naam van Israels God, telkens wordt aangevoerd. Ziet hier een klein spruitje, dat eenige hope geeft een korendragende halm te worden.

Geve de Heere onzen Broeder wijsheid en genade om de Schritten voor *Polenski* te openen, veel geduld met hem te oefenen, en tot Jezus hem te leiden; opdat hij den eenigen Naam ter zaligheid in waarheid leere kennen, en alsoo als een ware zoon van Abraham zich openbaren!

Verleden zomer heeft Broeder Smit Middelburg, Vlissingen en Goes, alsmede eenige plaatsen in Zuid-Holland bezocht.

In beide provincies wisselde licht en duister, zoet en zuur ook al weer af. Soms was hij reeds om de wijze, waarop hij bij Broeders ontvangen werd, droevig gestemd; op een anderen tijd door de hartelijke ontvangst grootelijks verwikt. Vooral wanneer hij merkte, dat men in het doel van zijn komst belang stelde, gevoelde hij zich op zijn gemak, en toog hij vol moed aan den arbeid.

Volgens zijn instructie moet hij, als hij ergens komt om de Joden te bezoeken, zich allereerst bij den Leeraar of Leeraars der Geref. Kerk, en zoo die niet tehuus zijn, bij een der Broeders onderlingen verwoegen.

Opdat de Broeders aan onze Zending een grooten dienst bewijzen met hem zooveel mogelijk met raad en daad bij te staan, zal wel niet nader behoeven te worden aangeduid.

Dikwerf heeft hij die hulp dan ook mogen genieten, waardoor het hem gemakkelijk gemaakt werd om de Joden te bezoeken. Maar is 't niet opmerkelijk: of ge in het Noorden of Zuiden, in stad of dorp komt, overal vindt ge bij de nakomelingen van dat eens zoo bevoorrechte en bemindde volk, dezelfde oppervlakkigheid, lichte-hartigheid en onkunde.

Iemand, wien een traktaatje gegeven was dat tot titel had: „Waarom duurt de ballingschap zoo lang?“ antwoordde op de vraag wat hij van dat opschrift dacht „dat hij van zijn ballingschap niets gevoelde, en niets geloofde; hij was Nederlandsch burger en hoopte dit tot zijn dood te blijven.“ „En dan?“ vroeg Br. Smit. „Daar bemoei ik mij niet mee“, was het antwoord; naar aanleiding waarvan wij gewezen werd op het gewicht van dood en eeuwigheid, en op de noodzakelijkheid van het geloof in den Heere Jezus als de ware Messias van Israël.

Een ander dacht de Wet zeer goed te kunnen volbrengen; want niemand kan hem aantoonen dat hij zijne kinderen niet goed opvoedde, of anders iets deed, dat onbehoorlijk was.

Op de vraag of hij dan *niet* deed wat niet goed was, zelfs niet met zijne gedachten, luidde het niet zeer vriendelijke antwoord, „dat een ander daar niets mee te maken had.“

Aangenamer was het in een ander gezin, waar naar het lezen van Jesaja 53 met geduld geluisterd werd; en evenzeer toen werd aangehouden, dat de Profet die van den Messias had gezegd, hetwelk met het lezen van Lukas 23 werd gestaafd. Naar hun oordeel gevraagd, gaven zij ten antwoord, dat zij niet geleerd genoeg waren om daarover te kunnen spreken; waarin onze Broeder alweer een prikkel vond om tot ernstig en biddend Bijbelonderzoek aan te sporen.

Zoo blijkt dan uit een en ander, dat er voortdurend onder het Oude Bondsvolk wordt gearbeid, en dat door persoonlijke toespreek zoowel als door geschriften op den Heere Jezus als den beloofde der vaderen gewezen wordt. Als de weersgesteldheid het eenigzins toelaat, of huiselijke ongesteldheden het niet verhinderen, is onze arbeider op zijn post, bezield met de eenige begeerte om, zij het ook maar voor een enkelen Jood, het middel tot diens behoudenis te mogen zijn.

Daarom vraagt hij ook gedurig dat Deputaten hem en zijn arbeid steeds voor den troon der genade mogen gedenken, overtuigd als wij zijn, dat hij de voorbede van al des Heeren kinderen op hoogen prijs stelt.

En die mag hij met alle vrijmoedigheid vragen; te meer dewijl zijn arbeidsveld zoo buitengewoon hard is, en hij derhalve een buitengewone mate van moed en volharding noodig heeft.

Schenke de Heere hem dan hoe langer hoe meer een plaats in het hart van Gods volk; en moge er weldra van het zaad dat hij strooit, zeer heerlijke vrucht worden geoogst!

Leef deze bede veel in ons hart, dan zullen wij de Zending onder de Joden niet langer schouderophalend voorbij gaan, maar beseffen, dat ook zij is Zending der Gereformeerde Kerken in Nederland.

Namens Deputaten ad hoc,

E. KROPVELD, Secretaris.

Rijswijk, Januari 1903.

Zoo blijkt uit deze mededeelingen, dat ook deze missie-arbeid, met hoeveel moeite hij gepaard gaat, toch niet geheel vruchteloos is.

Moge de uitkomst toonen, dat het zaad des Evangelies niet doof de doornen en distelen verstikt wordt, maar vrucht afwerpt voor het Koninkrijk des hemelen.

Eervol.

In onze polemiek met den heer Maaier klaagden wij er over, dat de ergerlijke beschuldigingen in een Roomschen Catechismus door de Chinezen tegen het zedelijk gedrag van Luther en Calvin, door de Roomsche pers met stilzwijgen waren voorbij gegaan.

Een eervolle uitzondering maakt hierop pater Dr. G. Brom te Utrecht, die terstond aan de *Hervorming* een uitvoerig schrijven zond, waarin hij onbewimpeld zijn afkeuring over deze feiten te kennen gaf:

Het werkelijk zoo bestaan der „feiten“ kan ik niet controleren. Maar nu eens aangenomen, dat de gewraakte passage's inderdaad kortweg zoo luiden, dan aarzel ik niet te verklaren, dat ik ze even hard veroordeel en even diep betreuf als ieder weldenkend protestant.

Dr. Brom betwijfelt, of deze lasterlijke praatjes metterdaad in den Chineschen Catechismus gestaan hebben. Ook mag volgens hem het bisschoppelijk imprimatur bij zulk een Catechismus niet opgevat worden als een officiële kerkelijke goedkeuring van den historischen inhoud.

Het eerste feit kan natuurlijk nader onderzocht worden, en indien de *National-Zeitung*, die het bericht de wereld inzond, het publiek bedroog, dan staan aan den Roomschen Clerus middelen genoeg ten dienste om dit bericht te weerspreken.

En wat het tweede betreft is het zeker juist, dat het imprimatur van den Bisschop alleen beteekent, dat in het boek niets voorkomt wat strijdt met de geloofs- en zedeleer der Roomsche kerk. Maar de Bisschop moet, om dit te constateeren, toch zulk een Catechismus hebben doorgelezen, en indien hij dergelijke lasterlijke beschuldigingen afkeurde, dan zou een ernstige terechtwijzing aan den opsteller voldoende zijn geweest om de publicatie van zulke leugens in een heidenland te voorkomen.

Intusschen zijn wij Dr. Brom dankbaar, dat hij zich zoo beslist uitsprak.

De polemiek tusschen Roomschen en Protestant mag door zulke fabels over en weer niet worden ontsierd. En even ernstig als wij er onlangs tegen protesteerden, dat de ondergeschoven Monita Secreta als propagandamiddel tegen de Jezuïeten opnieuw werden gedrukt, evenzeer stellen wij er prijs op, dat de Roomsche polemiek op het gebied der historie zich onthoudt van alles, wat door de historische critiek reeds lang als leugen is gebrandmerkt.

De Wachter.

De wijze, waarop en in de *Bazuin* en in de *Wachter* strijd wordt gevoerd tegen de *Herant*, de Kerkbodes, de Vrije Universiteit en al wat niet met de „schoolmannen“ meegaat, maakt zwijgen plicht.

Zoolang de bestaande verbittering voortduurt, en in plaats van ernstige principieele bespreking kracht wordt gezocht in persoonlijke aanvallen, heeft een debat geen nut.

Een polemiek op deze wijze voortgezet, baart voor ons kerkelijk leven alleen de wrange vrucht, dat de separatistische tooneemt en men, zijns ondanks, de leden onzer kerken drijft naar de Christ. Geref. kerk van Ds. Wisse en Ds. Van Lingen.

Het verblijdt ons, dat de bezadigder mannen dit gevaar beginnen in te zien en er tegen waarschuwen.

Incognitus, een pseudoniem, die toch niet zoo geheel ondoorzichtig is, staat met zijn hart aan den kant der School. De verschijning van de *Wachter* werd door hem aanvankelijk met blijdschap begroet. Maar het onverstandige drijven van de redactie deed hem thans in de *Groninger Kerkbode* deze ernstige klacht plaatsen:

Maar bovenal wil ons niet bevallen de toon waarin *De Wachter* zijne stem laat hooren.

Dat er verschil van gedachten is, is te verstaan; dat partijen hun eigen orgaan begeren door hetwelk zij hunne meeningen den volke vertolken, is te verstaan en kan ook volstrekt geen kwaad.

Maar wel kan het kwaad, als men op een toon spreekt en een zekere wijze van nitdrukking kiest, die afstoet en kwelt.

Het is wel waar, dat men in de pennevruchten meestal ook den persoon des schrijvers proeft, maar men dient voor officiële aangelegenheden toch vooraf te vragen, hoe men iets zegt en wat men zegt.

Men dient zich steeds rekenschap te geven. Dat moet ook de redactie van *De Wachter*.

En nu komt het ons voor, dat zij dit wel eens vergeet.

Want wanneer zij den volke kond doet, dat zij ook begeert dat er eenheid van opleiding worde verkregen, dan moet zij niet op zulk een manier gaan schrijven, die niet alleen den indruk wekt, dat dit een praatje voor de vaak is, maar stellig en beslist weersprekt wat zij zegt, dat haar bedoelen is, en beslist eiken indruk bant dat zij partijen tot een wil brengen.

Men zij in dezen over en weer eerlijk.

Wil men werkelijk trachten de tweedheid der opleiding te doen verdwijnen, dan moet men niet steeds doorgaan met elander allerlei min-aardige dingen naar 't hoofd te werpen, en niet altoos door malkaar het haar uitkammen en de jas uitstopen.

Dit is in de eerste plaats niet broederlijk, maar bovenal zoo iets bevordert volstrekt niet de bedoelde en gewenschte eenheid.

Men beginne, waar men oordeelt de zaak te moeten bespreken, principieel de zaken uiteen te zetten.

Wien is het niet pijnlijk, dat de Professoren Bavinck en Biesterveld de Theol. School waarvel segden? Allen, die de Theol. School lief hadden, ja ook velen zelfs, die volstrekt niets met Kampen op hadden. Van die zijde zelfs hoorde men hun doen met minder vleiedende bewoordingen aanduiden.

Wie, die de eigen inrichting lief heeft, deed het geen pijn, dat er zulk een aantal studenten Kampen verliet?

Maar wie zal er nu aan denken er dag aan dag over te schelden en op een manier, die onwillekeurig aan de vischmarkt doet denken?

Dat is niet nobel en fair! Daar moet men toch als tegenpartij, stel dat men dit is, te hoog voor staan, en zulks moet den Dienaar des Woords bovenal te veel in zijn eere zijn.

Wil *De Wachter* spreken, dat hij het doe, maar dan ook op een wijze, die niet prikkelt en oorzaak is, dat minder begaafden er oorzaak in vinden, anderen op te hitsen en in 't harnas te jagen.

Men beredeneerde kalm en waardig de kwestie van den dag, maar verlieze zich niet in ironie! Daarvoor is de zaak te hoog en te heilig, en dit zal gezinszins de bedoelde en gewenschte eenheid bevorderen.

Het spreekt als een boek, dat elke partij voor het zijne kiest.

En wie zou het aan de mannen der „Vrije Universiteit“ euveld duiden, wanneer zij met geoorloofde middelen en op oorbare manier de Kerken kunnen bewegen hun standpunt in te nemen.

Geen sterveling. Die is juist de kracht van het betoog. Wij die de Theol. School lief hebben, die ons vastklemmen aan „het beding“, aan overeengekomen voorwaarden, wij moeten juist een tegen-betoog leveren, even klemmend als het hunne. Wij maken ons niet sterk met spot en smaadredenen. Wat niet goed is mogen wij zeggen, ja dat moeten wij doen. Wie oordeelt, dat niet recht gehandeld is en wordt, hij zegge het, maar op een eerlijke, loyale manier, bringe het de broeders en zusters in de Gereformeerde Kerken onder het oog en in ijdere voor de zaak des Heeren en den welstand der Kerken, zoodat Gods Woord dit eischt.

Dus op waardige wijze.

Men noeme het goed niet kwaad, zoo min als het kwade goed, doch zoek de broederlijke liefde te betrachten.

Want al dwingt soortgelijk schrijven als in No. 9 van *De Wachter* dezen en genen een glimlach af, en al zullen sommige heetgebakerden de lofropet over er steken, wie toch en klein weinigje doordinkt, zal moeten erkennen, dat men op deze manier niet kan winnen.

Dat men in socialistische kringen op zulk een wijze spreekt in betrekking tot de maatschappelijke ontwikkelingen is te verstaan. Daar zit het revolutionaire voorop. Maar de mannen van „Patrimonium“ en „St. Joze!“ slaan een geheel anderen toon aan, al bedoelen zij ook verbetering van den maatschappelijke toestand.

En nu moeten de „Patrimonium“-mannen bij ons in de leer gaan, doch indien het noodig is, dan verandere men het eens, en men ga bij hen ter school.

Van harte hopen wij dat de Kerken hare rechten zullen handhaven en behouden, maar wij gelooven ook evenzeer, dat er zeer veel verloren zal worden wanneer men voortgaat te doen zooda *De Wachter* doet.

Voor dit goede woord zij aan Incognitus onze dank geboden.

Vooraf onder broeders van hetzelfde huis dient de strijd een heilig karakter te dragen.

Uit de Pers.

De goede gewoonte om de verkozen ambtsdragers na hun wettige verkiezing een veertien dagen aan de gemeente „voor te stellen“, wordt nog maar in al te veel kerken als een zinloze plechtigheid opgevat. Men begrijpt niet, waarom de mannen, die de gemeente uit het dubbelteel koos en daarmede aanwees voor het ambt, nogmaals aan de goedkeuring der gemeente moeten onderworpen worden.

Ds. Klaarhamer heeft daarom in de *Utrechtse Kerkbode* de betekenis van deze „voorstelling“ zoeken duidelijk te maken:

Waarom worden toch na afloop der verkiezing en benoeming en nadat de benoemde Broeders verklaard hebben, bereid te zijn, om de benoeming op te volgen, deren nog weder aan de gemeente voorgesteld?

Hiervoor zijn verschillende redenen. Vooreerst hebben de met elkander in gemeenschap levende Kerken saam goedgevonden, dat na de *keuze* en benoeming deze *voorstelling* geschiedt en zo opdat de gemeente over den benoemde zou oordeelen en zijne verkiezing zou „approberen“ en goedkeuren.

Dit is noodig.

Want er heeft wel eens verkiezing plaats gehad, maar die is geschied onder leiding van den Kerkeraad. — Nu kan die leiding op verschillende manieren geregeld worden. Maar hoe ook geregeld, zij bindt toch altoos min of meer, en kan ten gevolge hebben, dat op het dubbelteel andere broeders ter verkiezing worden aangeboden, dan men in de gemeente begeert. En bovendien, daar de *keuze*